

Justis- og beredskapsdepartementet - JD

Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Vår referanse: 20/00998-6

Arkivkode: G03

Saksbehandler: Sten Celius,

Deres referanse: 20/1593 - THR

Dato: 30.03.2020

Hørings svar - forslag til midlertidig forskrift om byggverk for innkvartering av asylsøkere som følge av Covid-19.

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat 29. mars 2020 med høringsfrist mandag 30. mars 2020 kl. 2200. KS støtter forskriftens formål, men ikke det konkrete forslaget.

Det følger av smittevernloven §§ 1-5 og 4-1 første ledd at et smitteverntiltak må være nødvendige av hensyn til smittevernet og for å forebygge eller motvirke smittespredning. Det innebærer at tiltaket må være egnet til å forebygge eller hindre smittespredning, men det skal også være så lite inngripende som mulig.

Forslaget innebærer total fravikelse av plan- og bygningslovens regler. Dette er et drastisk og svært inngripende tiltak. Sentrale hensyn som skal ivaretas etter plan- og bygningsloven settes dermed også helt til side, jf. formålsbestemmelsen i pbl. § 1-1. Dette kan KS ikke støtte.

KS ser riktignok at det kan være et behov for å forenkle saksbehandlingen på enkelte områder, og kan dermed betinget støtte en helt midlertidig fravikelse av nabovarslingsreglene i plan- og bygningsloven, og fravikelse av grannelova, der dette er helt nødvendig. Adgangen til slik fravikelse bør imidlertid begrenses strengt til vedtak om midlertidig bruksendring av eksisterende bygg eller mindre ombygging for å tilpasse bygget til formålet. Det foreslås at fravikelse trer i kraft først når UDI i sin søknad anmoder kommunen om dette.

Det er ikke foreslått hvilke saksbehandlingsregler som skal gjelde, noe som reiser flere spørsmål. Skal forvaltningslovens regler gjelde og i så fall hvilke regler? KS ber om at dette klargjøres og at nærmere regler for saksbehandlingen fastsettes.

Det fremgår ikke av forslaget at andre alternativer er vurdert. Slik forslaget er lagt frem, fremstilles det som om totalfravikelse av plan- og bygningsloven som eneste alternativ. KS mener imidlertid at formålet om innkvartering av asylsøkere som følge av Covid-19 kan oppnås med mindre inngripende tiltak, eksempelvis ved å ta i bruk hoteller, leirskoler, nedlagte asylmottak og militærforlegninger etc. Dette er eksisterende bygg som alle bør være godt egnet til spredning av personer for å hindre smitte. Det er flere hoteller som har måtte stenge som følge av Covid-19. Det må antas at disse raskt kan åpnes for innkvartering av asylsøkere, noe som også vil motvirke den den vanskelige situasjonen disse befinner seg i.

Dersom den situasjonen som forslaget er ment å ivareta oppstår, vil dette kreve hurtige tiltak. Oppføring av nye byggverk, tar nødvendigvis lang tid og anses ikke hensiktsmessig for å avhjelpe situasjonen. Lang tidsbruk tilsier dessuten at fravikelse av nabovarslingsreglene i sin helhet ikke vil innebære en vesentlig

tidsbesparelse. KS mener derfor at tiltak som kan tillates, må begrenses til endring av brukstillatelse og mindre ombygginger. Nybygg bør ikke tillates, og fremstår som uforholdsmessig i forhold til oppnåelse av formålet. Oppføring av nybygg vil dessuten nesten uten unntak medføre inngrep i naturen i større eller mindre grad. Forholdet til sentralt lovverk som naturmangfoldloven og forurensningsloven er ikke drøftet, og KS forutsetter at disse lovene skal gjelde fullt.

KS mener for øvrig at drøftingen av forholdet til koronaloven er svært mangelfull mht. alternativet om lovbehandling. Det fremgår av forslaget at:

«Forskriften er situasjonsbetinget og har til formål å legge til rette for løsning av et potensielt akutt behov for innkvarterings-tilbud til asylsøkere. Derfor anses ikke normal lovbehandling for gjennomførbar nå, jf. koronaloven § 1 annet ledd.»

Vi viser i den forbindelse til at når Kommunal- og moderniseringsdepartementet har sett behovet for å foreslå midlertidige endringer i kommuneloven, skjer dette gjennom et eget høringsnotat om lovproposisjon, med kort høringsfrist. Vi stiller derfor spørsmål om ikke det er tid til å gjennomføre en ordinær lovgivningsprosess i tråd med Stortinget anbefaling. Vi viser til at Stortinget skriver i merknadene *«Det er kun nødvendig å benytte denne loven dersom andre gjeldende lover ikke kan fungere som hjemmel for en ny forskrift eller det haster så mye at den alminnelige lovgivningsprosessen ikke er forsvarlig.»* Vi kan ikke at det haster så mye, særlig hensett til alternativer som bruk av hoteller leirsteder etc.

KS stiller videre spørsmål ved betydningen av formuleringen, som kan fremstå som villedende:

«Fravikelse av saksbehandlingsregler i plan- og bygningsloven er allerede vedtatt. Forskriften åpner bare for utvidet anvendelse for å ivareta plikten til innkvartering av asylsøkere.»

Den vedtatte fravikelsen departementet her viser til knytter seg imidlertid særskilt til midlertidig forskrift vedtatt 16. mars 2020 som gjelder fravikelse knyttet til smittevernloven og helseberedskapsloven. Den forskriften har imidlertid ikke direkte overføringsverdi til innkvartering av asylsøkere for å hindre spredning. Det fremstår uriktig og for lettvtint dersom departementet mener den foreslåtte forskriften kun innebærer en bagatellmessig justering av allerede vedtatte regler.

Det kommunale selvstyret settes etter forslaget til side ved at UDI får fullmakt til å vedta igangsetting uten kommunal behandling. Her vil vi vise til merknaden fra Stortinget:

«Komiteen vil videre peke på at det kan være aktuelt å gjøre inngripende tiltak som berører kommuner og fylkeskommuner. Komiteen vil i denne sammenhengen understreke betydningen av å respektere kommunenes og fylkenes integritet og rolle i det lokale og regionale folkestyret og dessuten ha et tett og godt samarbeide med KS, kommunesektorens organisasjon.»

KS er i dette tilfelle ikke blitt tatt med i utarbeidelsen av forslaget før høring, til tross for at saken gjelder kommunenes grunnleggende rolle som plan- og bygningsmyndighet.

Det er foreslått at UDI på visse vilkår kan treffe vedtak uten kommunens medvirkning. Forslaget innebærer at UDI kan treffe vedtak av svært inngripende karakter og uten at lokal kunnskap trekkes inn: *Dersom det er stor fare for at formålet med søknaden vil lide ved opphold som følge av saksbehandlingstiden, kan Utlendingsdirektoratet handle uten vedtak fra kommunen. Melding om byggverket skal da så snart som mulig meldes til kommunen som skal behandle meldingen etter reglene for søknad.* Hovedregelen må være at kommunen behandler søknaden og fatter vedtak.

Det er uklart hva som ligger i begrepet *opphold* og hvor lang tid det er? *Opphold* må derfor defineres, eksempelvis minimum 5 dager. Det må bare være dersom det er stor fare etter at kommunen har oversittet saksbehandlingsfristen at UDI skal kunne gå inn og fatte vedtak, og da først etter at kommunen er gitt frist for å uttale seg. Eventuelle vedtak fra UDIs side må være begrunnet i pålegg/vedtak fra smittevernmyndighetene.

Avslutningsvis vil vi vise til at Oslo kommune i går klarte å tømme en boligblokk og flytte folk på hotell på grunn av smittefare. Dette var de i stand til uten å måtte vente på en forskrift i henhold til koronaloven.

Med hilsen

Helge Eide
Områdedirektør

Torild Fagerbekk
Avdelingsdirektør